

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границю:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о год. 6-ій пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 5 ул. Ліндого. — Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Справа угорської угоди.

На днях вибирає ся президент угорського кабінету, Сель, до Відня. Подорож ся стоїть безперечно в звязи з угорською угодою. В якій же стадії находить ся справа?

Субстратом до угоди є завжди ще договори, уложені перед двома роками межі бар. Банфім а гр. Баденім. Договори сей одобрила вже в цілости угодова комісія угорського сойму перед роком. В австрійськім парламенті упоралась угодова комісія лише частково з сим договором. Іменно передискутовано тут нову організацію спільного банку австро-угорського і договору митово-торговельний. Прочі закони о регуляції валюти, о передачі банкови привілежії на видаванє паперових нот і золотої монети, як і управиленє австрійського «висячого» довго повисли в воздуху задля обструкції лівіці.

Сойм угорський нині активний і жде на парламентарну полагоду договору в австрійськім парламенті. Не буде сего, то Угорщина застерегла собі, що або правительство австрійське має їй дати повну поруку на виконанє сего договору, або Угорщина ухвалить сей договір самостійно, не оглядаючись на Австрію.

А щож діє ся в Австрії? Тут парламент не зібраний, бо Німці не вдоволені. А вдоволити Німців нема способу. Про парламентарне ухваленє угоди з Угорщиною годі проте і думати. Консеквенція з того така, що гр. Тун мусів би сей договір прийняти в імені Австрії законом, виданим на основі §. 14., або Угорщина возьме ся сама за одностороннє ухваленє митово-торговельного договору, а Австрія полишить свободну руку, с. е. або пристати на сей договір мовчки, або розділити до-

теперішню спільну митово-торговельну область.

Як видко з сего, то наша Долитавщина находить ся в прикрім положеню. Парламент єї нечинний, правительство має звязані руки, а сю ситуацію використовують на певно Угри як найлучше, а то на шкоду австрійського промислу, котрий переважно іде ще на торги угорські, позаяк деінде не в силі видержати конкуренції з постороннім промислом європейських держав.

До хлопотів національних прилучить ся проте небавом і криза господарна в Австрії, що готова покінчитись банкрутом бодай третини фабрик австрійських.

Нас Галичан справа ся меньше дотикає. Наш край не фабричний, тож для нас недовершенє угоди з Угорщиною або розрив спільної митово-торговельної області не буде так діяючий. Ми могли би спокійно дивитись на цілу сю справу. Тількож з становища державного та з огляду на цілість держави нам також не вільно легковажити сего діла, позаяк з упадком промислу в Австрії упаде і єї податкова сила.

Який вихід найде гр. Тун з сеї колізії, годі предсказати. Ми провірюємо лише, що не з нашої вини грозить Австрії економічна криза. Вина спочила би виключно на німецькій обструкції. Наколи Німці не зуміють своє національно-політичне питанє відділити від чисто-економічного і схотять дальше вести обструкцію на цілій лінії, то найжеж возьмуть на себе і цілу відвічальність за будучі катастрофи. Вихід був би хіба той одинокий, що Угорщина відступила би від жаданя парламентарної полагоди угоди і подала тим самим австрійському правительству можливість уложитись з нею на основі закону, опертого на §. 14. Тількож за таке уступство Угорщина напевно зажадає для себе більших користий на шкоду Австрії, а квоту справу лишить незмінною.

Австрійські Німці мають проте перед собою віз-перевіз. В їх руках спочила доля їх найбільше інтересованих виборців.

З політичного поля.

Arbeiter Ztg., згадуючи про конференцію лівіці, каже: З цілої роботи виїде хіба се, що Менери лівіці видадуть нічого незначучий комунікат. Рішенє справи буде зависіти від націоналів та поступовців. Другі сторонництва мусять танцювати, як їм заграють. Цікава притім проява, що німецькі сторонництва чигають тепер одно на друге, щоби підірвати собі взаємно довіру у виборців. Є се проста нагінка за мандатами. Кожде сторонництво дурить своїх виборців, знаючи, що чим більше одурені виборці, тим певніший мандат.

Germania так виражає ся про сторонництво німецьких радикалів: Опозиція, ведена Вольфом і Шенерером, має головно на цілі, підірвати повагу держави. Все єї змаганє іде до того, щоби не дати успокоїтись німецькому народови, а в Німеччині збудити симпатію для будучо го обленних в Австрії Німців і видурити там субвенції грошеві. Цілий рух з окликом: los von Rom! не має нічого спільного з релігією. Се звичайний революційний рух, полученый з державною зрадою, щоби німецькі провінції відірвати від Австрії. На жаль, правительство дивить ся на се движенє байдужно. Оно веде eine Vogel-Strausspolitik, замість щоби мати на пам'яті правило: principiis obsta!

Reichenberger Ztg., орган ческих поступовців, уважає цілу віденську конференцію менерів лівіці за просту демонстрацію. Се звичайний стилістичний попис. Програма, уложена без народа, кількома політиками, не може нікого обовязувати. Єї ухваленє задержати в тайні, бо автори соромлять ся єї оповістити.

N. fr. Presse з 9. цвітня боїть ся, щоби конференція лівіці не розбила ся. Радикали противні укладаню якої-небудь програми, націо-

19

Беата і Гальшка

історична трагедія в 5 актах
з другої половини XVI. віку
Льва Лопатинського.

(Конець).

СЦЕНА VII.

Тіж — Осип.

Осип (до Василя, тихо). Вже ідуть, вже їх видко!

Василь (так само). Післанець прибув?

Осип (голоснійше). Вже на брамі, а їх вже видко з башти. (до Гальшки радісно) Мої ласкава княгине, вже не сумуйте! (Василь хоче задитькати) Ідуть старі княгиня, ідуть маминька, ідуть! Вже туй-туй перед брамою!

Гальшка (зірвалася з глухим криком і побігла; Василь за нею, Осип хоче бічи за ними, але завертає ся і вибігає бічними дверми. За сценою чути єго голос).

Осип. Гей там, слухай, хлопче! Най в пекарни приладять теплий снідавок, чуєш? Старі княгиня ідуть! (привносить хліб-сіль на таці, іде до вікна) Гей, Юрку! сюди, сюди! Ходи скорше! (кладає хліб-сіль на столі).

СЦЕНА VIII.

Осип — Юрко.

Осип. Так приносиш язика, що разом зі звїрем приходиш? За такі звїди тебе би тепер до стовпа, та так по запороськ... (рух рукою).

Юрко. До хрїну мене тут було, коли і так вже знали, яке склало ся.

Осип. Хто знав, що знав, яке склало ся?

Юрко. А чогож наші княгиня вибігли мов безпритомні? Цілі перегнули ся вперед, волося розпушене, лице що з білого каменя, очи виступили на верх, а руки витягнули, якби хотіли ними скорше побачити, що їх чекає. Побігли через браму в поле, а великий князь за ними, мов в погоні.

Осип. А щож старі княгиня, як они?

Юрко. От лежить у возі ні жива, ні мертва. Що з нею діє ся, хто єї знає?

Осип. Чомуж ти не випередив прибуваючих, а то ще яке нещастє скоїть ся.

Юрко. А що я мав сказати? Скажу, що жива, — ануж она умерла! Скажу, що умерла — ануж она жие; а тоді на мені скропить ся.

Осип. Ой Боже, Боже праведний, то я сам винен! Чого я так поспішив ся сказати? Най би давали там який ратунок! (хоче іти).

Юрко (задержує). Гов! гов! Казали ті, що

ведуть княгиню, приладити кожухів, вина, горівки. Може ще відітруть заціпіле порохно.

Осип (ставляє крісло з поручем біля комина, застелює футрами, поправляє в грубі). У таку тяжку хвилю ти ще можеш оттак вигадувати, ти хаме без серця?

Юрко. Без серця... а звідки єго взяти? Оно вже зниділо з плачу, як по селах жінки ридали, перетіло з болю, як з голоду діти мерли, а люди в лісі утікали перед тим душегубцем Ласким. А хто навів на нас то нещастє, як не стара, що з нас шкіру дерла, а сама женихалась та гуляла десь по Варшаві.

Осип. Якось то перетерпіли люди, тай живуть здорові, тай хліб їдять...

Юрко. Ой, дядьку, вже давно, як ви Кіш бачили! Ге, я знаю, ви вже за панами, бо видите, що їх сила, що їх правда горою.

Осип. І ти так повинен, бо з їх ласки хліб їш! (кидає піч).

Юрко. Хліб з їх ласки, а з наших рук! Прийде ще і для сіроми час і ми звяжем ся в силу і стане наша правда!... Не той хлоп, що дужше бе, а той, що довше витримає! (відходить).

СЦЕНА IX.

Осип, потім хлопець.

Осип. Ой Боже, несуть вже! (кличе через вікно) Сюди, сюди несїть, тут приготовлено!

нали засіли за конференційним столом лише яко кібці, тирольський Грабмаєр має своє на думці, поступовці журять ся лише о свої польські мандати, а шляхта лавірує. Єдності і ще раз єдності, накликає N. fr. Presse. Хвиля догідна. Правительство вже не ігнорує Німців, а цікаво знати, які їх постуляти. Чи лише склеїть ся спільна програма?

Праска Politik ворожить, що Німці не в силі уложити одноцілну програму. Відтак питає, чи ся програма має обовязувати також соціальних демократів і Німців з Горішної Австрії та Сольногороду, котрих нема на конференції? Кількож політиканів хотять свою думку октроювати всему німецькому народови. Якіж нові постуляти можуть поставити ті, що належать до упривілегованого народу в Австрії? З конференції вийде хіба нова ordre de bataille проти Славян.

Reichswehr з 9. цвітня каже, що не так розходить ся тепер о уложене програми для німецького народу в Австрії, як о провірене факту, хто в конференції возьме верх, чи безглуздий радикалізм, чи практичний опортунізм? Правительство не цікаве на постуляти лівниці. Оно докладно знає змаганя єї, але знає і те, що можна буде виконати, а що ні. Небавом проте буде вже відомо, чи ще радикали грають першу скрипку, чи вже умірковані ведуть прим?

З соймів.

В чеськім соймі поставив пос. Бакса внесене з зазивом до краєвого маршалка, кн. Любоковіца, щоби на основі § 19. регуляміну президія сойму завізвала німецьких абстиненцлерів до явленя ся в палаті. Маршалок признав Бакеї повне право до поставленя такого внесеня і згодив ся в засаді вволити волю посла, але внесене Бакси не піддержано достаточо і оно стало безпредметове. Як видко з сего, то Чехи дуже щадять німецьких послів, належачих переважно до сторонництва поступовців, знаючи, що як би їх мандати уневажнено, з нових виборів вийшли би самі непримиримі радикали а Іа Вольф та Іро.

Важнішим було внесене пос. Брзорада, дотикаюче управильнення урядового языка для автономних властей. Головні точки внесеня суть: 1) В повітах, в котрих четвертина населеня говорить другим краєвим языком, обовязаний виділ повітової ради приймати письма і відповідати на них в другім краєвим язичі. 2) Переписка з повітовими радами має відбувати ся без виїмки в урядовім їх язичі. Переписка з радами громадскими має безвиїмково вести ся в язичі їх діловодства. 3) Краєвий виділ видає розпорядження, призначені для цілого краю, в обох краєвих языках, а повітові ради обовязані оповіщувати ті розпорядження і доручати їх сторо-

нам в незмінній формі. 4) Дотичні політичні власти мають обовязок, на жадане сторін, насильно доручати. письма, неприняті автономними властями, тимже властям.

На засіданю 10. цвітня переказано внесене Скарди на зміну виборчої ординації окремії комісії. Потім мотивував своє внесене пос. Енгель. Внескодавець домагає ся вибору окремої комісії, котра би мала застановитись над цісарским письмом, зверненим до сойму яко відповідь на торічну адресу. В мотивах жалував ся пос. Енгель на те, що правительство за мало звертає уваги на експанзивну нагальну політику радикальних Німців, а не піддержує елементу славянського і тих Німців, що правлять ся справедливою супроти всіх народів австрійских. Чеський нарід готов ще нині подати Німцям руку до згоди. Бесідник кінчить свою річ окликом в честь цісаря.

В шлескім соймі виявилась дуже наглядно крайна нетерпимість Німців до Славян. На засіданю 8. цвітня приняв сойм всіми голосами проти 8 голосів чеських та польских внесене Тірка (Шенерериянина), в котрім сказано, що урядовим языком автономним властям на Шлеску є виключно язык німецький. Польський посол Міхейда даром протестував в імени славянського населеня, котре, як звісно, чисельно переважає в краю.

В істрийскім соймі, що збере ся 15. цвітня, не являть ся імовірно хорватські послі, хоч засіданя соймів замість в Триесті будуть відбувати ся в Капо д' Істриї. Торічні скандали в тім соймі (що відбував ся в Полі) із сторони італіянських послів занадто вбились в память Хорватам.

Сойми каринтийский і стирийский запро-тестували з гори проти виданя языкового закона на основі § 14.

В соймі Долішної Австрії ухвалено мимо протесту правительственного комісаря внесене Шлезінгера, змагаюче до того, щоби над угодою з Угорщиною перевести дискусію. На разі відослано се внесене до комісії. Віденські дневники тішать ся сею демонстрацією як і ухвалами каринтийского та стирийского сойму про § 14. і языковий закон. Політика державна переносить ся звільна до краєвих соймів, значить се, що Німці перші станули на становиску федеративнім коронних країв і обмежують тим самим компетенцію центрального парламенту. Чи се не чудне чудо? В теорії они централісти, в практиці федерали.

Ріжниця між системою Райфайзена а системою Шульцого.

(Конець).

Спілки так одної як і другої системи не суть витвором штучним і накипним, але виро-сли на підставі правдивої потреби, котра зму-

щувала хапати ся средств, могучих зарадити біді і нещасливому розвоєви економічних та суспільних відносин. Відповідно до рода потреб виобразовали они собі відмінну організацію. Райфайзен жив і ділав серед сельської рільничої людности, пізнав услія єї життя - бутя, єї недостатки і промишляв над їх поправою. Шульце мав до діла головно з людностию міст, з клясою промисловою, купецкою і робітничою. Єго увага отже була звернена переважно на ті відмінні прояви економічних і суспільних відносин, які лучали ся серед мійської людности. Кождий отже з них, основуючи своє діло, приноровлював єго до ліпше собі званих услівій. З причини, що мійский елемент з природи своїх занять є рухливим і більше склонним до ліберальних поглядів, проте і в урядженю, розвою і діяльности задаткових товариств тая ціха виразно відбила ся. Противно людність сельська, в своїм істнованю оперта на нерухомій власности, є — беручи пересічно — більше консервативного успособлення як се загально відомо; проте і на спілках Райфайзена се пятно має свою відбитку. Коли отже спілки обох систем — незалежимо від себе розвинулись і стали могучим — особливо в житю економічним — чинником, з котрим треба було числити ся, почато звертати також на них увагу і оцінювати їх зі становиска двох відмінних спорядчих між собою напрямів в житю економічним, суспільним і політичним, а в міру сего, як один або другий з них здобував собі перевагу у верств пануючих або бодай впливових, перехлядала ся і їх прихильність раз в сторону товариств задаткових, то знов спілок Райфайзенівских. Хотяй однак перебіг тих змін гадох в верствах пануючих обнимає дуже характеристичні ціхи до розвою внутрішних відносин в Німеччині, думаємо однак, що за далеко би се нас завело, коли би ми на сім місци сей рух слідити і описувати хотіли. Досить мож буде хіба зазначити, що теперішня опінія публична в Німеччині уважає спілки системи Райфайзена яко інституції о консервативнім п'ятні і характері, а товариства задаткові системи Шульцого з Деліч яко інституції, що представляють собою ліберальний напрям поглядів на економічні і суспільні відносини. Верстви пануючі в Німеччині не можуть легковажити сеї могутости, яку в теперішню хвилю становить кілька тисяч товариств задаткових; але рівнож не без прихильности глядять они також на діяльність і розвій спілок Райфайзена і числять ся з ними без поріваня більше, як перед трийцять роками. Доказом сего є той факт, що до анкети, котра виготовляла проект нового закона о товариствах задаткових і господарских (з дня 1. мая 1889), викликано зарівно сторонників одної, як і другої системи, підчас коли давнійший закон прийшов до ціли без всякої участі сторонників Райфайзена і не числив ся зовсім з під-

Хлопець (приносьть дещо з пекарні).

Осип. Що се? Христе Спасе! Диви, хлопче, мої очи старі: чи то наші княгиня?

Хлопець. Аякже, провадять їх нопід руки, княгиня мов умлівають.

СЦЕНА X.

Василь, Беата, козаки.

Беата (котру вносять і садовлять на крісло і обтулюють футрами, дав німий образ лагідного скону).

Осип. Тут все пригволено... близше комина! Тут горівка, старе вино...

Василь. Я буду сам ратувати, ще не трачу надії, а ти біжи до молодой княгині.

Осип. Щож такого стало ся?

Василь. Бою ся за єї розум; диви ся, щоби не заподіяла собі що злого.

Осип. Коли є ще надія, так біжу потішити княгиню (побіг).

Козак (до Василя, що ратує Беату). Ще вчора говорили про мастки, щоби відобрати у їх чоловіка, у Лаского... що милостиві князь відберуть. А потім говорили довго про княгиню, свою доньку, що єї долю загирили, що... ой богато говорили — і переказували, щоби просити княгиню прощення за всі неправости і гріхи.

Василь. Ще здає ся, не все пропало. Ще може судило ся їй узріти рідні сторони.

Козак. Тяжка вязниця з'їла їх здоровле-

Ми мусіли винести їх на руках з того темного, гідкого льоху. Тільки ще ті великі очи сьвітили ся ясно, як погасаюча сьвічка. А так то вже нетерпеливо виглядали, чи не побачать Острожскої гори! Але далека дорога відобрала їм силу — відай не судило ся...

Василь (коли Беата порушила ся). Ще суть сліди життя, душа ще не розпрачала ся з тілом... (зза сцени чути голос Гальшки, на сцені замішанє).

СЦЕНА XI.

Тіж — Гальшка, Осип.

Гальшка (за сценою). Пустіть! Ви зводите мене, ви обманюєте, я мушу сама побачити! (Очи широко отворені, уста спалені, твар як хуста, одіж в неладі). Мати живє? Є надія? (припадає до матери) Мамочко, мамо! Я тут, я ваша донька! Промовте словечко, я клякнула коло вас! Гляньте, ви в дома, вільні, в мойї опіці. Я вас стеречи му, доглядати, сліди ваші продувати буду.

Беата (порушає ся, кладе дряжачу руку на голову Гальшки).

Гальшка. Отворіть очи, не опускайте мене! Щож я пічну без вас, для кого я ще потрібна, як не для вас! Я бідна жінка без родини, без приятеля, без потомства!...

Беата (слабким голосом) Гальшка... Гальшка... (далі рухає тільки губами).

Гальшка. Без вас нема мені ціли життя, без вас нема мені охоти жити!

Беата (легким стоном видає духа).

Гальшка. Мамочко, для мене відкрийте, для мене! Верніть для мене до життя мамо, мамо, мамо! (термосить за груди). Я тебе огрію власною грудію, я пробуджу своїм віддихом. Прости мене, що я кидала тебе на поталу Ласкому. Я сама хотіла воскреснути, щоби тебе житем обдарити!

Василь. Она вже простила тебе! Дай спокій трупови, Гальшко — мати вже вмерла.

Гальшка. Умерла?!... Мене саму оставила? За горда приймати від доньки? Отже всього я маю зречи ся? Ні, то вже і життя зречу ся!

Василь. Боже, она божевільна! Держіть щоби не наложила руки на себе!

Гальшка. Сильний, хто може двигати свій тягар, але сильніший той, хто єго з себе скине! (вихоплює козакови зза пояса ніж і проколює ся; козаки з'упиняють, але за пізно, виривають ніж і кладуть бездушне тіло у стіп мертво, матери).

Конець.

держуваними ними засадами, противно супротивляв ся їм під неодним взглядом, був ділом Шульцого з Деліч.

Н О В И Н К И.

— Дирекция Товариства взаїмного кредиту «Дністер» одержала з «Кравого Союзу кредитового» по переведеній люстрації письмо, котрого змістом ділять ся на тій дорозі з своїми членами: «Ч. 135/VIII. Сьвітла Дирекция Товариства взаїмного кредиту «Дністер», стоваришена зареєстрована з обмеженою порукою у Львові. Дирекция «Кравого Союзу кредитового» приймаючи до відомости справоздане свого відпоручника, Вп. д-ра Льонгина (Заркевича з люстрації Товариства взаїмного кредиту «Дністер», заявляє з приємністю, що переведена люстрация виказала взірцеве діловодство стоваришено. «Кравий Союз кредитовий» Гр. Врецопа, Др. Костя Левичий».

— Вечерниці устроює товариство «Руских женщин» в Станиславові дня 16-го цвітня с. р. в комнатах Руского клубу, на дохід Рускої Бурси в Новім Санчі. В програму входять: відчит, декламация, продукції вокально-музичні і товариські забави.

— Зїзд славянських дневникарів відбуде ся се-го року в Кракові на днях 23, 24 і 25-го вересня. Що-до подробиць порозуміє ся комітет краківський з товариствами польских дневникарів і з комітетом попередного зїзду праского.

— Проф. Пілят написав до кравого маршалка письмо, де заявляє, що не міг би прийняти посади другого директора в львівській щадниці, бо на просьбу своїх товаришів остає далше професором університету. Дехто догадуєсь, що проф. Пілят обидав ся тим, що побіч него поставлено до вибору на директора ще одного кандидата і то на перше місце.

— Домагання німецьких і чеських учителів представляють ся цілком инакше, ніж у нас, як се показує ся з віч, що відбули ся в неділю в Празі. Одно віче скликали самі учителі німецькі, котрих явило ся понад 300 і як догадатись можна, головні домагання, предложені на вічу, дотикали цілковитого знесення категорії молодших учителів та установлення плати 800 зр. для народних учителів на селі, а 1.100 зр. в місті. Бесідики ударяли в острих промовах на німецьких послів, що від 30 літ для них нічо не зробили, а і теперішню своєю абстивенцією в соймі не віщують на будуччину нічого доброго. Рівночасно відбуло ся віче учителів чеських, котрі ухвалили такі самі резолюції, що їх німецькі товариші. Богатий край, вища культура, то і вимоги виспі.

— Львівські психіатри будуть мати тепер великий покуп. Украде хто що небудь простим злодійським способом, — за що звичайного плебея прокуратор садить до Іванової хати, — а належить сей дефравдант случайно до елітї суспільности — ого! — вже найшов ся якийсь львівський психіатр, щоби проголосити: у сею «мальверзанта» не було всіх дома, у него були початки розмякчєня мозку, він невинуватий! Так сказано про Кратера. А на днях писали дневники, що і до Зіми вислано цілу комісію психіатрів, щоби розслїдила єго мозкові функції і провірила, чи директор галицької щадниці не занепав случайно на *aberratio sexualis* і чи в наслідок того не протратив він мільони людської кєрваниці? Сказано навіть, що Зіму віддано вже на обсервацию до психіатричного відділу, звідки вийде на волю. Нашим львівським психіатрам дали би ми одну раду, іменно ту: за критерію аберації най не беруть они факту, що хтось умачав руку в чужім добрі на свою користь. Се просте злодійство. Абєрация буде лише там, де той хтось своє майно роздав другим на свою некористь. Як би Кратер або Зіма свої власні депозити або опадности були роздали другим, хоч би навіть жінкам, о, се можна було назвати збочєнем ума. Але хто утопив палець в чужім добрі, того не вільно оправдувати хоч би і самим львівським психіатрам.

— 3 львівського театру. Львівська оперетка відїждє дня 26 с. м. на гостинні виступи до Кракова, звідки в половині липня переїде на ціле літо до Варшави. — Трупа драматична опустить також Львів зпочатком липня і вїде на два місяці до Криниці. До Львова приїде на той час мабуть провінціональний театр Чистогурського.

— Божевільство сьвященника. ВРяшеві д. 9. с. м. відправляв кс. Бауєр службу Божу в тамошнім костелі. Коли проповідник став промовляти до народу, кс. Бауєр сидів якийсь час при вівтарі. Нараз в середині проповіді зірвав ся і перериваючи проповідникови, зачав голосно кричати: «Перестань вже раз, лотре, досить того!», а відтак звернув ся до народу і кричав: «Виносіть ся звідти, лотри» і т. д. Численно зібраних людей огорнув перестрах, кілька женщин зімліло, повстало загальне замішанє. Кс. Бауєра відведено сейчас до дому, де міський лікар провірив помішанє ума і відослав єго ще того вечера до заведеня божевільних у Львові. Нещасний числить 31 літ, був в школах все відзна-

чаючим учеником і звїстним з сею, що умів цілого «Papa Tadeusza» на память. Вже від кількох днів зауважала у него служба великий неспокій, а в часі послїдного богослужєня дрожав на цілім тілі.

— Відгомон катастрофи під Коломиєю. Віденський суд розсмотрив в понеділок скаргу внесену против заряду черновецької залїзниці, внесену найблизшою родиною погибшого в часі залїзничої катастрофи під Коломиєю купця Густава Малєра. З огляду на се, що рух на тій залїзниці веде держава і она є виключно одвічальною за всякі випадки, трибунал оріє, що державний скарб має заплатити вдові по убитім по 70 зр. місячної пенсії і а двом малолїтнім дітям аж до часу, коли будуть могли самі працювати на хліб, по 50 зр. місячно. Далше засудив скарб державний на зворот 1224 зр. коштів похорону, 600 зр. поставлення памятника і 100 зр. видатків готівкою.

— Крадіж грошевого листу. На залїзничій почті в Новім Санчі украдено дня 9 с. м. лист з квотою 240 зр. Винувника зараз зловлено і всаджено до арешту. Є се почтовий послугач. Найдено ще у него 200 зр. готівки і різні предмети, куплені за решту грошей.

— Еміґрация селян. Через лївию Краків-Суха-Живець перевозить щоденно залїзничі поїзди около 500 до 600 селян, що удають ся на заробок до Прус, Саксонї і Будапешту або також на еміґрацию за море. Ся еміґраційна струя треває від 26-го марца с. р. В днях 4 і 5-го с. м. переїхало через Кальварію-Суху до Живця 2000 осіб. Взагалі доси виїхало з краю около 15.000 людей, з тих 10.000 за зарібком, а прочі до Америки. Англіїці розіслали по краю осібних агентів, що вєрбують людей на виселєнє до Канади. Стиск еміґрантів на залїзничих стаціях небувалий. На стації Ляховичі вибили касове вікно і двері до канцелярії та ушкодили стаційну вагу. Сяк чи так рух сей для еміґруючих небезпечний, бо й заробітки в Німеччині дуже непевні і жертвована їм плата в Прусах і Саксонї спадає дуже в ціні.

— Іменованя Цїсар іменував д-ра Александра Рознера приватного доцента краківського університету, професором краківської школи акушерської. — Міністер справедливости перенїс судових адюнктів: Романа Бержецького з Добромиля до Перемішля, Володислава Маєра з Мостиск до Львова, Ілю Семаку з Радівців до Чернівців, Станислава Лїницького-Семєшкєвича з Борині до Добромиля, д-ра Йосифа Біна з Залозець до Бродів, Маріяна Вольського зі Снятина до Сянока, Івана Смольського з Солотвини до Мостиск, Володислава Лївоєского з Залїщик до Надвірня, Йосифа Любінецького з Буска до Львова. — Міністер справедливости надав судовому адюнктові в окрузі вишого суду кравого у Львові д-рови Альфредови Зґурскому посаду судового адюнкта у Львові і іменував судовими адюнктами авєкультантів: д-ра Станислава Рубчиньського для Монастириск і д-ра Михайла Кравчика для Снятина.

— 3 наукового Товариства ім. Шевченка. Наукова читальня при бібліотеці Товариства отворена що дня від год. 2—6 по полудни і в тім часі може кождий з неї користати. До дому випозичають ся книжки лише за кавциєю. — Канцелярия Товариства отворена від год. 9—1 рано і від 3—6 по полудни. В неділі і сьвята льокаль Товариства зачинений. Адреса: Львів, ул. Чернецкого ч. 26.

— Помер: Константин Всеволод Лепкий, окінчений богослов, син львівського кєхита, в 25-ім році житя. В. с. п.!

Телеграми.

Відень, 11. цвітня. Дневники доносять з Риму, що консистор відбуде ся дня 11. мая. На нїм має 10 єпископів одержати кардинальські капєлюхи.

Петербург, 11. цвітня. Проф. Baudoin de Courtenay, б. професор краківського університету, іменованій звичайним членом царської Академії наук в Петербурзі.

Рим, 11. цвітня. Уміркований дневник Оріппе перестав виходити в 50-ім році видавництва.

Гаґа, 11. цвітня. На мировій конференції має бути виключене з нарад все, що дотикає політичних відносин держав межи собою, або справ, унормованих взаїмними укладами. Кожда держава буде мати лише один голос.

Вешінґтон, 11. цвітня. Генерал Отіс телеграфував з Манїлі, що генерал Лєвтон заняв вчєра найбільше, на полудне від Манїлі положєне місто Сантакруз.

Василь Михайлович Білозерський.

(Посмертна споминка).

(Ковєць).

Отвѣтъ «Боянну-Стебельському» розрухав москвофільський штаб неначе гніздо шершунів.

Москвофіли накинули ся ще з більшим завязєтєм на Куліша і україньство, а не маючи розумних і наукових аргументів, стали воювати глузозанєм і поганими видумками в своїх органах, а між ними найбільш визначив ся «Страхопудь». Се, що нині читаємо в «Галичанинѣ» (н. пр. Литературное и политическое украинфильство Мончаловского) або в «Страхопудѣ», се все є лише перемолочуване тої пустої соломи, яку молочено в шістьдесяти роках, се лише пережовуване тих оклепаних фраз, якими воювали тогочасні москвофіли з народовцями. Тимто на таке лепетанє москвофільське не міг инакше відповісти Василь Білозерський, як сатиричним діяльоґом, котрий помістив в 18. ч. «Правди» з 1867 р. п. з. «Громадський суд над Страхопудом» без ніякого підпису. В сїм сатиричним діяльоґом виводить автор льогіку в розмові з громадою. Розмова та закінчена словами першого громадского мужа до льогіки: «Ну, вже тобі, Льогіко, треба терпіти до якогось часу наругу. Нєхай знуцають ся із рідної мови перевертні. Так уже в сьвітї завєлось воно, що люде над усякою великою правдою перш попоглузують, а тоді вже розчовпають, що воно й сьвяте і до житя потрібне».

Все те, що сказано у відповіді «Боянну-Стебельському» і в Громадському суді над Страхопудом мож на нині приложити до сучасних змагань наших москвофілів.

Окрім сих двох полємічних творів, помістив Василь Білозерський в Правді з 1868 р. взірцевою мовою написану Жизнь Куліша чч. 2—4 і 24—28, доведену аж до єго варшавского директорования і другу бібліографічну статью Остап Верєсай, Сокиренський Кобзар в ч. 15-ім, а в додатку Листи Остапа Верєсая до приятеля на чужину (ч. 19, 23, 28, 36 і 39), першу без ніякого підпису, другу підписану псевдонїмом Микола Воловід. Сї обидві бібліографічні картини, проникнуті горячою любовію України і они стають певним доказом, що за молоду перенятій горячим патріотизмом Білозерський, остав таким до кінця свого віку, хоч не давав про себе голосно чути, так що справді можна тут приложити слова: «Раз добром налите серце в-вік не прохолоне». В бібліографічній картині про Верєсая подав Білозерський спершу короткий огляд етнографічної роботи на Україні до Куліша, а відтак зносини Кулішеві з народними кобзарями і з Верєсаєм та вельми цікаву характеристичну переписку сокиреньского кобзаря з Кулішем (шість листів Верєсая до Куліша і одєн лист Куліша до Верєсая).

Василь Білозерський лишив галицьким Русинам ще подвійно дорогу памятку, що находить ся в бібліотеці «Народного Дому» — се власноруча Шевченкової поеми (початок) Іван Гус. Є се звичайного формату лист паперу, зложеній 4°, а на нїм написана Шевченковою рукою присьвята Шафарикови і перший вривок поеми.

Зверху сєго листу написано рукою Василя Білозерського: «Власноруччя (автографъ) незабутнього Україньского Кобзаря, Тараса Григоровича Шевченка у «Народній Домъ» на незабудь складає Українець Василь Білозерський. 29. сїчня 1863 року Питербурхъ».

Під заповолком Шафарикови дописано рукою Білозерського: (посилаючи єму поєму Іванъ Гусъ), а під присьвятою дописанє рукою Білозерського: (Оповіданть сьвідки, що І. Шафарикъ, читаючи оцє посланіє Шевченкове, плакавъ вдячними слєзами). Так само під заголовком Изъ поеми Єретикъ дописав Білозерський слова: (Іванъ Гусъ), а в долині першого вривка слова: судъ твій всеує, И всеує царствіє Твое!»

Отєї звїстки про писаня Василя Білозерського подаю яко колишній участник редакції «Правди» в 1867 і 1868 році, позаяк всі мої товариші тої роботи вже померли (Володимир Нарвродкий, Евг. Жєлєхівський, Венедикт Борковський і самі редактори одвічальні: Льонгин Лукашевич та Іван Микита).

Нєхай же земля пером щирому і горячому українолюбєви Василєви Білозерському, неголоєному але ревному трудовникови на рідній ниві нашій!

Олександр Барвітський.

